

15.9.2017

Dnro:318/2754

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: Lausuntopyyntönnö LVM/1051/03/2017

Katsastusuudistuksen toiseen vaiheeseen liittyvä arviomuistio, 28.6.2017

LIIKENNETURVAN LAUSUNTO

Katsastussäätelyn uudistuksen toisen vaiheen arviomuistiossa on tarkasteltu katsastamista kolmesta näkökohdasta: 1) toimiluvat ja toimilupajaottelu (luku 2), 2) katsastustoiminnan laadun kehittäminen (luku 3) ja 3) katsastettavat ajoneuvoluokat (luku 4).

1) Toimiluvat ja toimilupajaottelu (luku 2)

Luvussa 2 tarkastellaan katsastamista juridisena kysymyksenä mm. perustuslain näkökulmasta sekä mm. "säätelyteoreettisesta näkökulmasta". Erityisesti pohdinnassa on toimilupiin liittyvät kysymykset eri katsastuslajeissa. Liikenneturvalla ei ole tarvetta ottaa kantaa vaihtoehtoihin muutosehdotuksiin.

2) Katsastustoiminnan laadun kehittäminen (luku 3)

Luvussa tarkastellaan katsastuksen laadun mittaamista ja kontrollointia, sekä käytössä olevia puuttumiskeinoja laadun parantamiseen.

Muutosehdotus 1A: Säädetään velvoitteesta parantaa toiminnan laatua, jonka tehosteeksi voitaisiin asettaa uhkasakko

Muutosehdotus 1B: Otetaan käyttöön hallinnollinen maksu valvonnan tehosteeksi

Muutosehdotus 2: Selvennetään katsastustoiminnan valvonnassa käytettävän testi-autotoiminnan säädöspohjaa

Muutosehdotus 3: Luovutaan erillisistä aloitustarkastuksista, koska toimitilojen ja laitteiden tarkastukset sisältyvät jo osaksi sertifiointia.

Liikenneturva voi yhtyä siihen, että esitetyt tulokset katsastuksen laatumittareista osoittavat vakavia puutteita laadussa, eikä katsastus nykymuotoisena täyttäne sitä liikenneturvallisuuksavoitetta, joka sillä tulisi olla.

Viranomaistoiminta on kaupallistettu, ja asiakkaan, eli katsastettavan ajoneuvon omistaja/haltijan käsitys hyvästä toiminnasta/palvelusta on "läpimennyt katsastus", ja sitä palvelun myyjä luonnollisesti pyrkii myymään. Katsastajan tuotto/kate perustuu toiminnan tehokkuuteen ja erityisesti nopeuteen, jolloin taas laadun ylläpitäminen kärsii.

Yksityisestä toiminnasta arviomuistiosa on todettu, että "tarvitaan sääntelyä ja valvontaa". Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa katsastuksen valvonnasta. Liikenneturva kannattaa sitä, että Liikenteen turvallisuusvirasto kehittää toimintaansa tässä valvontatehtävässä ja että virastolle luodaan parempia instrumentteja tehtävän hoitamiseen.

Liikenneturva ei ota kantaa siihen, millä instrumentilla (uhkasakko/hallinnollinen maksu) huonon laadun parantamiseksi puututaan. Jos testiauto toiminnan säädös-pohjassa on puutteita, niin asia pitää korjata (Muutosehdotus 2). Muutosehdotus 3 vaikuttaa rationaaliselta ratkaisulta.

3) Katsastettavat ajoneuvoluokat (luku 4).

Luvussa tarkastellaan katsastettavia ajoneuvoluokkia suhteessa katsastusdirektiiviin.

Muutosehdotus 1A: Kevyiden ja raskaiden nelipyörien katsastusvelvollisuus säilytetäisiin ennallaan, mutta museoautojen ja O2-luokan perävaunujen katsastusvelvollisuudesta luovuttaisiin.

Muutosehdotus 1B: Kevyiden nelipyörien katsastusvelvollisuus säilytetään, mutta raskaiden nelipyörien, museoautojen ja O2-luokan perävaunujen katsastusvelvollisuudesta luovutaan

Liikenneturva pitää kannatettavana sitä, että kevyiden nelipyörien katsastus säilyy. Analogisesti olisi outoa, että nelipyöriä kohdeltaisiin eri tavalla. L-luokan ajoneuvojen katsastusta tulisi harkita uudelleen vasta sitten, kun myös moottoripyöriä koskevat direktiivin velvoittamat korvaavat liikenneturvallisuuskeinot ovat suunnittelussa ja toteutuksessa.

Museoautojen määräaikaikatsastamisesta luopumista voi pitää hyväksyttävänä liikenneturvallisuusnäkökulmasta, koska kyseisten ajoneuvojen käyttötarkoitus on täysin erilainen kuin muiden ajoneuvojen. Niitä käytetään pääosin vain hyvissä olosuhteissa, ajetaan varovasti ja ajoneuvoa säästään.

Kokonaan O2-perävaunujen katsastamisesta luopumista Liikenneturva ei voi kannattaa. Hyötykustannusanalyysi perustuu erittäin pienten lukujen matematiikkaan, ja kustannus-hyötytekijä heilahtaa jo yhdestä kuolemaan johtaneesta onnettomuudesta. Kokonaan katsastamisesta luopuminen väistämättä tarkoittaa sitä, että osa perävau-nukannasta jää pitkiksi ajoiksi ilman mitään huoltokontrollia. Tehtävää ei voi valvonnan nykytasolla jättää liikenteessä tehtävän valvonnan varaan. O2-perävaunujen katsastusväliä voidaan pidentää "lähemmäksi kannattavuusrajaa", mutta jokin frekvenssi niillä tulee säilyttää, jotta vältetään "todellisilta pommeilta" liikenteessä.

LIIKENNETURVA

ANNA-LIISA TARVAINEN
Anna-Liisa Tarvainen
Toimitusjohtaja

JUHA VALTONEN
Juha Valtonen
Tutkimuspäällikkö